

MOLNÁR IMRE

Egy szlovákiai kisebbségi tárgyú közvéleménykutatás eredményeiről

Vzťahy Slovákov a národnostných menšín v národnostne zmiešaných oblastiach Slovenska (Spoločenskovedný Ústav, Košice, 1990)

A kassai Társadalomtudományi Intézet munkatársi közössége „Szlovákok és a nemzetiségi kisebbségek viszonya Szlovákia nemzetiségileg vegyesen lakott területén” címmel hozta nyilvánosságra kutatási eredményeit, melyek a szlovákok és a velük együtt élő nemzeti kisebbségek (magyarok és ruszinok) együttélésére vonatkoznak.

A reprezentatív mintán végzett kutatásokat az intézet 1990-ben (több korábbi hasonló próbálkozás után) végezte el a szlovák kormány felkérésére, azzal a kifejezett szándékkal, hogy vizsgálat tárgyává tegye ez 1989-es „gyöngéd forradalom” után keletkezett „nemzeti, nemzetiségi, etnikai feszültségek” okait.

A vizsgálat közreadói elismerik, hogy az előző rendszer vezetői e kérdéseknek nemcsak hogy nem szenteltek kellő figyelmet, hanem elmulasztották a magyar kisebbség ügyének megfelelő rendezését is. E tényre – ismerik el utólag – a magyarországi tömegtájékoztatás mellett a magyar kisebbség képviselői és egyes hazai társadalomtudományi intézmények dolgozói is felhívták a figyelmet. A vizsgálat körébe természetesen beletartozik az ukrán–ruszin viszony éppúgy, mint a határon túli szlovákok iránt megnövekedett érdeklődés. A kassai Társadalomtudományi Intézet dolgozói e kérdéseket szigorúan az etnikai csoportok együttélésének határain belül kívánták megvizsgálni. A közreadott eredmények szinte minden tekintetben árnyaltabb képet mutattak annál, mint amit a nemzetiségi kérdés kapcsán apolitikusok sugalltak, és sok esetben épp az ellenkezőjét bizonyították azoknak az érveknek melyeket oly előszeretettel használtak a múlt év őszén a tömegek manipulációjára a szlovákiai köztér egyes szónokai. Az eredmények közt feltűnik, hogy a kérdezett magyarok 60%-a értékeli úgy az elmúlt történelmi időszak 40 évét, hogy abban egyértelmű elszlovákosítás zajlott le. Ugyanezt a megkérdezett szlovákok 12%-a vallja. Az elmagyarosítás mellett a kérdezett magyaroknak alig 2%-a voksol, és ugyanezt a kérdezett szlovákok 14%-a gondolja. Legnagyobb részük a kérdezett szlovákoknak – több mint egyharmaduk – nem tud a kérdésben állást foglalni.

A magyarok döntő többsége (több mint 85%-a) szükségét érzi, hogy érdekeit magyar pártok védjék Dél-Szlovákiában, és ugyanilyen arányban azonosulni is tud a magyar pártok programjaival. Ennek az arányszámnak a fele tartja fontosnak, hogy a szlovákoknak is meglegyenek a maguk érdekvédelmi szervezeteik ugyanitt. A kérdezett szlovákok 40%-a tartja fontosnak a magyar érdekvédelem biztosítását, 43%-a viszont egyáltalán nem tartja szükségesnek mindezt.

A szlovák érdekvédelem ügyét 52%-ban tartják fontosnak a szlovákok Dél-Szlovákiában, de csak 20%-uk lépne be tagként az ilyen ügyekért küzdő szervezet soraiba. Ez az eredmény enyhén szólva is megkérdőjelezi a szlovák veszélyeztetettség tudat jelenlétét Dél-Szlovákiában.